

Samarbete för minskat matsvinn Vad krävs för att lyckas?

Livsmedelsproduktionen står för cirka 20% av Sveriges totala klimatpåverkan och 50% av landets totala övergödning. Ändå produceras mer mat än vad som äts upp, samtidigt som det finns de som inte har mat för dagen. Hur kan problematiken med matsvinn angripas för att få stopp på resursslöseriet?

På flera håll i Europa används frivilliga överenskommelser som verktyg för att stötta förändringen för ett minskat matsvinn. I överenskommelserna kan företag, myndigheter och andra aktörer ingå och tillsammans verka mot ett gemensamt mål. År 2020 startade IVL Svenska Miljöinstitutet en frivillig överenskommelse i Sverige kallad Samarbete för Minskat Matsvinn (SAMS), där ett antal aktörer inom livsmedelsindustrin och myndigheter deltar.

I den här studien har vi försökt reda ut olika aspekter som påverkar ett sådant samarbete, vilka svårigheter som kan uppstå och vilka utsikterna är för SAMS. Genom att undersöka andra frivilliga överenskommelser och initiativ för minskat matsvinn, kunde en överblick över deras arbete. Även implementerade åtgärder för minskat matsvinn och hur dessa utvärderas undersöktes. Vidare kompletterades studien genom ett antal intervjuer och dialog med medlemmarna, för att få en förståelse om vad som krävs för att lyckas med ett samarbete.

Det finns en uppsjö av åtgärder för att minska sitt matsvinn, vilka bidrar till både klimatnytta och ekonomiska besparingar. Däremot är det svårare att översätta övergripande verktyg till specifika verksamheter och här krävs det vidare utveckling.

Ett lyckat samarbete kräver engagemang från både enskilda verksamheter, större aktörer och från det globala samfundet. Det är viktigt att uppsatta mål går i samklang med såväl nationella som globala mål. En annan fundamental parameter är mängden resurser som finns hos aktörerna och inom samarbetet; det krävs både ekonomiska medel för att initiera och upprätthålla ett arbete för minskat matsvinn, men även tid och kunskap för att förstå vad som behöver göras.

För att upprätthålla arbetet i ett samarbete krävs kontinuitet i uppföljning och dialog. Verksamheter behöver få förståelse för sitt matsvinn och att ett samarbete kan agera stöttande i processen. Samarbetet måste även visa på möjliga ekonomiska fördelar som ett medlemskap kan ge och att samarbetet kan bidra som en central aktör i genomförandet av pilotprojekt. Från andra frivilliga överenskommelser står det klart att man tar tillvara på existerande engagemang och ledande företag för att bana väg för andra.

Att minimera mängden matsvinn är kritiskt för att minska påverkan på klimatet och miljön men även för att uppnå de globala målen. Flera lösningar inom området behövs och det är inte försent att börja nu.

Författare: Annelie Erlingstam & Sofie Harald